

діяльності майбутнього вчителя // Інститут педагогіки і психології професійної освіти АПН України. – К., 2006. – 426с.

3. Філософський словник соціальних термінів / [ред. В. П. Андрущенко та ін.] – 3-тє вид., оновл. – К.–Х. : 2005. – 672 с.

4. Кириленко Г. Г., Шевцов Е.В. Краткий философский словарь. – М.: МГУ, 2002. – 423 с.

ФОРМУВАННЯ ОРГАНІЗАТОРСЬКИХ УМІНЬ СТАРШОКЛАСНИКІВ У ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ

*Кочура Я.П.
Полтава, Україна*

У системі шкільної освіти України відбуваються глибокі перетворення, зумовлені істотними змінами в соціально-економічному й політичному житті країни, новими вимогами суспільства до школи, її новими завданнями і можливостями. Багато вітчизняних і зарубіжних учених акцентують увагу на тому, що підготувати випускників школи до життя і праці в сучасних ринкових умовах неможливо без мінімуму економічних і правових знань, готовності їх до підприємницької та управлінської діяльності. Важливим чинником при цьому є не лише опанування учнями нових знань, а й набуття ними нових особистісних умінь і навичок, пов'язаних з ефективними комунікаціями, організацією власної справи, створенням команди і вмінням працювати в ній, мистецтвом вести переговори, здатністю ефективно діяти в умовах невизначеності.

Важливою складовою життєвого успіху кожної дитини, становлення її як особистості є плідна робота в органах учнівського самоврядування. Пройшовши школу формування, становлення та усвідомлення свого місця у суспільстві, дитина швидко випрацьовує свою позицію у майбутньому.

В історичному контексті проблему формування в учнів організаторських умінь і розвиток їхніх лідерських якостей досліджували М.М. Йорданський, С.Й. Гессен, В.А. Гольнева, С.В. Кондратьєва, І.С. Магнутов, А.С. Макаренко, В.О. Сухомлинський, М.І. Філь, Л.І. Уманський та ін. [1, с. 3].

Аналіз наукової літератури свідчить, що розглядалися питання, пов'язані з формуванням організаторських умінь, а саме: зміст, форми й методи економічної освіти учнів загальноосвітніх шкіл, розвиток їхніх комунікативних здібностей і вмінь планувати свою працю (В.С. Безрукова, Л.П. Герасименко, К.Л. Сироткін, Г.О. Славтич, А.М. Філь, В.Г. Щур, В.І. Ященко); педагогічні основи організаторської діяльності, самоуправління й умов стимулювання соціально-комунікативної активності старшокласників (В.М. Вдовіна, Д.О. Закатнов, Т.Л. Пономаренко, М.П. Тименко, Л.В. Тищенко, Л.Л. Яковлева та ін.) [1, с. 4].

Сьогодні учнівське самоврядування можна розглядати як форму творчої співпраці вчителів і учнів, як спосіб виявлення організаторських та виконавчих здібностей і можливостей учнів у різних видах діяльності, спілкування та відносин, як один з методів формування в колективі громадської думки та вироблення управлінських навичок і вмінь [3, 39].

Одна з найважливіших функцій для здійснення управлінської діяльності – уміння формувати і приймати рішення.

Для старшокласників дуже важливо привчатися до прийняття самостійних рішень. І в цьому може допомогти налагоджена робота в органах учнівського самоврядування. Завдяки активній участі в організації шкільного життя формуються такі якості, як відповідальність, самостійність, прагнення до творчості та виявлення ініціативи.

Наголошуючи на формуванні умінь щодо прийняття рішень, слід розглянути таку схему [2, 34]:

- авторитаризм – остаточне рішення приймає одна доросла особа або вузьке коло осіб без будь-яких пояснень;
- доброзичливий авторитаризм – рішення приймає одна доросла особа або група осіб, але причини такого рішення пояснюються дітям та молоді;
- делегування відповідальності – суміш авторитаризму з елементами представницької демократії. Люди, наділені владою, передають її кому-небудь за власним вибором. Ця схема може бути використана як тренінгова стратегія для представницької демократії (систематично давати дітям можливість успішно виконувати важливі і відповідальні завдання);
- випадковий вибір – має цінність, оскільки дає можливість кожній молодій людині за принципом ротації отримати різноманітний досвід, а не «фіксуватися» в одній галузі;

- пряма демократія – рішення приймається кожним на засадах голосування більшістю голосів;
- представницька демократія – обрання представників під час голосування більшістю голосів. Застосовується тоді, коли дітей чи молодших людей дуже багато, щоб зробити прийняття рішення легшим і більш контрольованим з боку дорослих (старших);
- консенсус – не значить, що кожен повинен повністю погодитися з пропозицією, а значить, що кожен може прийняти цю пропозицію після того, як вислухав кожену думку. Ця схема запобігає елементам змагання у процесі прийняття рішень, але її не можна використовувати занадто часто, особливо, щоб настояти на рішенні (пропозиції) дорослих (керівників).

Формуючи можливості участі старшокласників у процесі прийняття рішень, необхідно звернути особливу увагу на розвиток розуміння ними поваги прав і думки інших осіб, взаємозв'язок прав і обов'язків особи.

Багато у чому формування бажання і здатності старшокласників брати участь у процесі прийняття рішень залежить від ролі, яку відіграють дорослі з їх оточення, а також від самого досвіду участі.

Весь процес формування рішень здійснюється шляхом управлінських операцій, основу яких становить системний аналіз. Він складається із збору та аналізу інформації про суб'єкт і об'єкт управління, підготовки варіантів рішень і відбору кращих, прийняття їх органами самоврядування.

Формування і прийняття рішення починається із доручення. Враховуючи вік дітей і те, що постійні доручення їм просто швидко набридають, необхідно їх часто змінювати й чергувати. Необхідно, щоб учні проходили школу оволодіння організаторськими навичками: сьогодні – організатор, лідер, ведучий, завтра – виконавець.

Доручення слід розподіляти з урахуванням індивідуальних здібностей і можливостей старшокласників. Розподіл доручень дає можливість кожному протягом року взяти участь у розробці, проведенні та аналізі кількох творчих справ, що створює умови для реалізації і розвитку організаторських здібностей,

формування умінь і навичок формування і прийняття рішень [3, 56].

Як майбутні повноправні громадяни, старшокласники потребують стимулюючої участі у соціальному житті для розвитку їх самоповаги і соціальної компетентності. Наш час потребує лідерів нової формації. Людей компетентних, відповідальних, здатних мислити неординарно. Проблема виховання молодих лідерів – це проблема підготовки людини майбутнього, людини, яка відповідає вимогам нового ХХІ століття.

Ось чому необхідні пошук і підтримка учнівської молоді, чії особистісні переконання спрямованні на активну участь у громадському житті, молоді, яка, має організаторські здібності, усвідомлює себе потенційним лідером, має бажання використовувати свою енергію та здібності заради інших. Цілком очевидно, що навички управління суспільством стануть надбанням людини тоді, коли участь в учнівському самоврядуванні сприятиме набуттю вихованцем необхідних знань, умінь і досвіду соціальної дії.

Література

1. Паращенко Л.І. Формування організаторських та управлінських умінь в учнів ліцею бізнесу : автореф. дис. канд. пед. наук : спец. 13.00.01 «Загальна педагогіка та історія педагогіки» / Л.І. Паращенко. – К. : Ін-т педагогіки АПН України, 2002. – 19 с.
2. Сергієнко В. І. Учніське самоврядування – запорука ефективної роботи школи // Світ виховання. – 2006. – № 5. – С. 33 – 35.
3. Учніське самоврядування: структура, зміст і концепція розвитку, проектна діяльність, досвід організації / Єрмаков І.Г., Кириченко В.І., Ковганич Г.Г., Спіжева Д.В. – Х. : Основа, 2008. – 112 с.

ПРИРОДООХОРОННІ АКЦІЇ В РОЗВИТКУ НАВЧАЛЬНО-ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ

*Крюкова А.С., Гриньова М.В.
Полтава, Україна*

У сучасному світі, коли екологічні проблеми загострюються все більше, екологічна пропаганда має посідати одне з провідних місць у державній соціально-інформаційній політиці. За умов інформатизації суспільства, розвитку засобів комунікації, зростання значення та впливу мас-медіа, комунікативних технологій інструменти пропаганди стають ефективним та дієвим засобом у